

Aanleiding

In het Klimaatakkoord (juni 2019) is opgenomen dat in juni 2020 alle 30 Nederlandse RES-regio's een Regionale Energiestrategie (RES) aanbieden aan het Rijk. Hierin geven de regio's aan wat zij met betrekking tot het besparen, isoleren en opwekken van duurzame energie in 2030 gerealiseerd willen hebben. Het gaat daarbij om het regionaal opwekken van energie en om het inzetten van (rest)warmtebronnen als alternatief voor aardgas. In de RES wordt behalve een ambitie m.b.t. de energietransitie ook een aanpak uitgewerkt.

In 2019 bent u geïnformeerd over de startnotitie en plan van aanpak. Ook zijn verschillende regionale raadsledenbijeenkomsten en lokale raads-themabijeenkomsten rond dit thema belegd. De concept-RES (de "Contourennotitie") is op 18 februari aan uw raad gepresenteerd en op 19 februari in uw commissie besproken.

Het Rijk heeft een nationale handreiking opgesteld, met daarin aanbevelingen voor het proces. Volgens deze handreiking volgt behandeling in de gemeenteraden pas nadat het Rijk haar reacties op de regionale RES-sen heeft gegeven, dus begin 2021. In West-Brabant hebben we besloten om in afwijking van de handreiking onze gemeenteraden eerder en intensiever te betrekken. Met het nu voorliggende raadsvoorstel vragen we u in te stemmen met de concept RES West-Brabant 2030.

Beoogd effect

Met de RES beogen we de volgende effecten in West-Brabant te bereiken:

Warmte:	in 2030 een besparing van 15% van het energieverbruik om woningen te verwarmen, ofwel 0,9 TWh besparing
Opwek elektriciteit;	in 2030 willen we in de regio 2,0 TWh aan elektriciteit opwekken met zonne- en windenergie en 0,2 TWh met innovatieve technieken. Dat is 1,2 TWh méér dan er op dit moment al duurzaam wordt opgewekt. Die 1,2 TWh komt overeen met ca 475 ha zon-op-grote-daken, 9 tot 12 extra windturbines, 300 ha zonneparken en een nog onbekende uitwerking van de innovatieve opwekmethoden.

Verder beogen we een zo efficiënt mogelijke benutting van het onderliggende elektriciteitsnetwerk, om overbelasting te voorkomen en de extra investeringen in het netwerk zo beperkt mogelijk te houden. Tenslotte stellen we in de RES voor een aanpak uit te werken die 50% bewonersparticipatie in energie-projecten mogelijk maakt.

Voor Roosendaal betekent dit: realiseren van de in de zonnevisie opgenomen 75 ha zonneparken; geen extra windmolens; actief inzetten op het realiseren van zon-op-dak bij grote bedrijven; sturen op het mogelijk maken van mede-eigenaarschap van bewoners en lokale bedrijven in energie-projecten.

Argumenten

1.1. Het voorstel geeft uitvoering aan een nationale opgave uit het Klimaatakkoord en invulling aan het speerpunt "duurzaam Roosendaal" van ons bestuursakkoord

Het Nationale Klimaatakkoord heeft als doel: vrijwel CO₂-neutraal in 2050, halverwege in 2030.

Datzelfde doel hebben we voor Roosendaal in de uitwerking van ons bestuursakkoord opgenomen.

1.2. Het regionale voorstel kan op breed draagvlak in de gemeenteraden steunen

In februari heeft in alle 16 gemeenteraden van West-Brabant een consultatieronde plaatsgevonden. Alle raden hebben de stuurgroep laten weten in te kunnen stemmen met de concept-RES. De consultatieronde heeft geen aanleiding gegeven tot wezenlijke wijzigingen, wel tot verbeteringen op onderdelen. In de bijgevoegde "reactiebrief consultatieronde" wordt weergegeven, op welke manier de opmerkingen vanuit de raden in de concept-RES zijn verwerkt.

2.1 De RES-doelen zijn realistisch, want gebaseerd op bewezen en rendabele technologie

Om de beoogde duurzame energie op te wekken wordt gekozen voor zonnepanelen en windturbines. Beide technieken hebben zich inmiddels in de praktijk bewezen, zowel als technisch als financieel. Doordat we zoveel mogelijk windturbines en zonnenvelden op dezelfde elektriciteits-infrastructuur aansluiten en bundelen maken we bovendien efficiënt gebruik van bestaande infrastructuur. Zo voorkomen we onnodig hoge investeringen in het netwerk.

2.2 Bij de uitwerking van de RES wordt rekening gehouden met landschappelijke, economische en sociale belangen

Het merendeel van de zonnepanelen wordt op daken van grote gebouwen gepland. Verder wordt zoveel mogelijk aangesloten op bestaand beleid als het gaat om locaties en landschappelijk inpassing. Voor de uitwerking van de RES, die de komende jaren vorm moet gaan krijgen, zijn leidende principes opgenomen die erop zien dat de energietransitie haalbaar is voor iedereen, dat het de regio versterkt en landschappelijk goed wordt ingepast.

2.3 De locaties van zonnevelden en windturbines worden evenwichtig over de regio verdeeld.

Hierbij wordt rekening gehouden met locaties die de afgelopen jaren al zijn ontwikkeld en de mogelijkheden die het onderliggende netwerk biedt. In goed overleg hebben de 16 gemeenten gezamenlijk uitgewerkt welke gebieden het best passen bij de opgave.

2.4 De RES is adaptief: er blijft ruimte om in de toekomst te kiezen voor andere oplossingen als die beter passen.

Technologische en economische ontwikkelingen gaan snel. Als er tijdens de looptijd van de RES nieuwe oplossingen grootschalig en rendabel toepasbaar worden, die beter zijn of minder hinder opleveren dan de nu gekozen varianten, worden de plannen daarop aangepast. Daarnaast is in de RES opgenomen dat vergunningen voor het gebruik van ruimte voor de opwek van duurzame energie maximaal 25 jaar geldig zijn. Daarna moet de grond in oorspronkelijke staat worden opgeleverd. Dit maakt dat ook op lange termijn er ruimte blijft voor adaptieve sturing.

2.5 De concept-RES is opgesteld in nauwe samenspraak met belangrijke betrokkenen, zowel uit het bedrijfsleven als vanuit maatschappelijke organisaties en bewoners

In meerdere werkbijeenkomsten zijn telkens deelonderwerpen uitgewerkt in samenwerking met betrokkenen in de regio. Daarnaast zijn verschillende van hen als adviserend lid betrokken bij de stuurgroep en in een klankbordgroep.

Kanttekeningen

1.1 De raadsconsultatie heeft in een kort tijdsbestek plaatsgevonden

In de nationale planning was geen ruimte opgenomen om het concept-RES in de gemeenteraden te behandelen voordat de regio's het aan het Rijk aanbieden. Omdat we hier in West-Brabant veel waarde aan hechten, hebben we dit in het tijdspad gevoegd. Dat maakte dat de tijd tussen oplevering van het eerste concept en behandeling van de concept-RES in alle raden, heel krap was. Desondanks heeft in onze raad ruimschoots aandacht aan de RES gegeven.

2.1 De financiële effecten van de RES zijn nog niet duidelijk

De kosten van alle in de RES voorgestelde maatregelen zijn nog niet duidelijk; die komen aan bod in het uitvoeringsprogramma dat komende maanden wordt opgesteld, en in specifieke projecten die uit de RES zullen volgen. Wel is als belangrijke randvoorwaarde opgenomen, dat het Rijk voldoende middelen beschikbaar stelt voor de uitvoering. Mede met dat doel zullen komende maanden ook "RES-deals" worden uitgewerkt.

2.2. Aardgas is een relatief schone brandstof, waar bijvoorbeeld Duitsland en België juist meer van willen inzetten. Waarom sturen wij dan aan op "aardgasvrij"?

Uiteindelijk is ook aardgas een fossiele brandstof die CO₂ uitstoot. Wel fors minder dan het veel gebruikte steenkool en stookolie in Duitsland en België; reden waarom ze het daar als belangrijke transitiebrandstof zien. Ook in Nederland, en ook in onze RES, zien we aardgas als belangrijke transitiebrandstof. Zeker de eerste 10 jaar zullen veel wijken en dorpen nog gewoon aardgas blijven gebruiken. Om in 2050 tot aardgasvrije wijken te komen, moeten we echter wel op korte termijn beginnen met het aardgasvrij maken van de eerste wijken.

2.3 Kernenergie met behulp van thorium levert nul CO₂-uitstoot op en veel minder ruimtegebruik dan nu met zon en wind wordt voorgesteld.

In theorie is dit mogelijk. Thorium levert vrijwel geen radioactief afval en geen gevaar voor kernrampen. Echter: om een commercieel haalbare, voldoende grote reactor te ontwikkelen is nog

veel tijd nodig, volgens deskundigen tientallen jaren. Wellicht kan dit daarom over een (groot) aantal jaar een goede oplossing bieden, die we dan op dat moment kunnen inzetten. Voor de eerstkomende jaren is het echter al nodig de CO₂-uitstoot fors terug te dringen. Vandaar dat we voor de komende 10 jaar inzetten op bewezen en haalbare technologie.

2.4 Windmolens leveren per geïnvesteerde euro veel meer op dan zonnepanelen. Waarom dan toch zonnepanelen aanleggen?

Veel inwoners hebben bezwaren tegen de aanleg van windmolens. Windmolens hebben een veel grotere landschappelijke impact dan zonnepanelen. Bovendien is er op grote gebouwen veel ruimte om zonnepanelen aan te leggen. Zeker moderne, lichte varianten bieden daartoe veel mogelijkheden. Een ander argument is, dat we graag een zeker evenwicht hebben tussen windmolens en zonnepanelen. Het grootste deel van het jaar zijn de “piekmomenten” van windmolens en zonnepanelen tegengesteld: als er veel zon is, is er weinig wind. Als het stormt is er weinig zon. Het is dan economisch zinvol om een windmolen en een zonnepark op hetzelfde verdeelstation en dezelfde kabel aan te sluiten, het zogeheten “cable pooling”. Slechts in een heel klein deel van de tijd produceren beiden zoveel stroom, dat het net het niet aankan. Het afkoppelen van een van beide stroomleveranciers op die beperkte momenten is financieel veel interessanter dan het aanleggen van een dubbel netwerk.

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

Communicatie

De concept-RES die we als regio aan het Rijk aanbieden betreft een tussenstap. De definitieve RES volgt volgend voorjaar. Uitgebreide publiekscommunicatie wordt aan de definitieve RES verbonden.

Wel zullen we na vaststelling van de RES in alle raden en voorafgaand aan het aanbieden aan het Rijk, in regionaal verband via pers en social media bekendheid aan de concept-RES geven.

Bij de uitwerking van de definitieve RES en het Uitvoeringsprogramma, die de komende maanden vorm moeten krijgen, worden bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners betrokken.

Vervolg

Over de voortgang van het project houden wij de raad op de hoogte via een raadsmededeling. In maart 2021 verwachten we de definitieve RES ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

Bijlagen

1. “Onze nieuwe energie in 2030”, Concept RES West-Brabant
2. Bijlagerapport RES West-Brabant
3. Reactiebrief consultatieronde contourennotitie RES West-Brabant